

Marcin Gajewski

Zaskarżalność postanowień sądowych rozstrzygających skargę na czynności komornika

Zaskarżalność postanowień sądowych wydawanych w postępowaniu egzekucyjnym reguluje art. 767 § 3 k.p.c. Stanowi on, że zażalenie na postanowienie sądu przysługuje w wypadkach w ustawie wskazanych. W doktrynie i orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że wypadki te określa nie tylko księga druga „postępowanie egzekucyjne”, ale i także stosowany odpowiednio poprzez art. 13 § 2 k.p.c. do postępowania egzekucyjnego art. 394 § 1 k.p.c. W części drugiej k.p.c. mamy 27 wypadków, w których na postanowienie sądu przysługuje zażalenie¹. Z kolei na podstawie art. 394 § 1 k.p.c. przysługuje zażalenie na postanowienie sądu, poza wypadkami określonymi w punktach 1 (obowiązuje jednak przekazanie sprawy sądowi właściwemu) oraz 3 i 4 tegoż przepisu². Ponadto wskazuje się w doktrynie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie znajdują zastosowania pkt 5, 6 i 9 ww. artykułu wobec wyraźnego ich unormowania w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym (odpowiednio art. 768, 828 i 770 k.p.c.)³. Wśród 27

¹ Zob. B. Bła d o w s k i, *Metodyka pracy sędziego w sprawach cywilnych*, Kraków 1999, s. 342-347.

² Tak A. R ó ż a ł s k a, *Zażalenie w postępowaniu egzekucyjnym*, Problemy Egzekucji Sądowej 1996, nr 18, s. 70; B. Bła d o w s k i, *Metodyka...*, s. 342; R. K o w a ł k o w s k i, *Encyklopedia Egzekucji Sądowej*, Sopot 1994, s. 504; W. S i e d l e c k i, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. II, Warszawa 1969, s. 1066.

³ E. W e n g e r e k, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do części drugiej kodeksu postępowania cywilnego*, Warszawa 1998, s. 103 – co do punktów 6 i 9 art. 394 § 1 k.p.c.; W. S i e d l e c k i, *Kodeks...*, s. 1066; J. J a n k o w s k i, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. II, Warszawa 1997, s. 677; Z. Ś w i e b o d a, *Postępowanie*

wypadków zażaleń na postanowienia sądu przewidzianych w przepisach części drugiej, enumeratywnie wymienionych, można podzielić je na trzy grupy. Pierwszą obejmują zażalenia na postanowienia wydane samodzielnie przez sąd. Drugą stanowią zażalenia na postanowienia wydane na skutek skargi lub zarzutów na czynności komornika. W skład trzeciej wchodzi zażalenia na postanowienia, które mogą być wydane na skutek skargi na czynności komornika lub samodzielnie⁴. Podobnie jest z zażaleniami rozpoznawanymi na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 394 § 1 k.p.c.

Nas będą jedynie interesowały zażalenia na postanowienia sądu I instancji rozstrzygające skargę na czynności komornika. Chodzi tu więc o postanowienia sądu, które mogą być wydane wyłącznie na skutek skargi na czynności komornika, jak i takie, które mogą być wydane na skutek tej skargi, ale mogą być także wydane samodzielnie. Jeżeli chodzi o katalog tych postanowień, to przedstawia się on następująco:

1) postanowienie w sprawie ograniczenia lub wyłączenia możliwości zaspokojenia przez wierzyciela z majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka (art. 767¹ k.p.c.),

2) postanowienie rozstrzygające skargę na postanowienie komornika o ukaraniu grzywną (art. 768 k.p.c.),

3) postanowienie rozstrzygające o kosztach egzekucyjnych (art. 770 k.p.c.),

4) postanowienie w przedmiocie zawieszenia lub umorzenia postępowania egzekucyjnego (art. 828 k.p.c.),

5) postanowienie w przedmiocie ograniczenia egzekucji (art. 839 § 2 k.p.c.),

6) postanowienie co do zwrotu wydatków i wynagrodzenia dozorca rzeczy w toku egzekucji z ruchomości (art. 859 k.p.c.),

7) postanowienie rozstrzygające skargę na przybicie ruchomości (art. 870 § 2 k.p.c.),

nie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do części drugiej kodeksu postępowania cywilnego, Warszawa 1994, s. 49; B. Bła d o w s k i, *Zażalenie w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1975, s. 78, 83 – co do punktów 6 i 9 art. 394 § 1 k.p.c.; A. R ó ż a ł s k a, *Zażalenie...*, s. 70 – co do punktów 5 i 9 art. 394 § 1 k.p.c.

⁴ W. B e r u t o w i c z, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1984, s. 537; A. R ó ż a ł s k a, *Zażalenie...*, s. 80; J. J a n k o w s k i, *Kodeks...*, s. 676-677.

8) postanowienie rozstrzygające skargę na postanowienie komornika w przedmiocie wydzielenia części nieruchomości podczas opisu i oszacowania nieruchomości (art. 946 § 2 k.p.c.),

9) postanowienie rozstrzygające skargę na czynności komornika związane z opisem i oszacowaniem nieruchomości (art. 950 k.p.c.),

10) postanowienie wydane na skutek wniesienia skargi na czynności komornika co do obwieszczenia licytacji nieruchomości (art. 961 k.p.c.).

Z kolei z postanowień, o których mowa w art. 394 § 1 k.p.c., na skutek skargi na czynności komornika mogą być w zasadzie wydane postanowienia kończące postępowanie w sprawie. Z pozostałych, wymienionych w punktach 1-11 (poza punktami: częściowo 1 oraz 3, 4, które nie są stosowane w postępowaniu egzekucyjnym, a także 5, 6, 9, które mają swoje odpowiedniki w tymże postępowaniu), tylko określone w punkcie 7 i 8 mogłyby być stosowane. Punkt 7 przyznaje zażalenie na postanowienie sądu odmawiające uzasadnienia orzeczenia oraz jego doręczenia. Z uwagi na dualizm w postępowaniu egzekucyjnym organów prowadzących to postępowanie (komornik i sąd), także komornik może wydawać postanowienia. Jeżeli odmówi on uzasadnienia postanowienia bądź jego doręczenia, a sąd oddali skargę na postanowienie komornika w tym zakresie, to stosownie do treści art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 394 § 1 pkt 7 k.p.c. będzie służyło stronie zażalenie. Podobnie rzecz będzie się miała z punktem 8 ww. artykułu. Niewątpliwym jest bowiem to, że skoro komornik może wydawać postanowienia i – jak już wyżej powiedziano – jest organem egzekucyjnym, to stosownie do treści art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 350-352 k.p.c. stosuje się do wydanych przez niego postanowień odpowiednio przepisy o sprostowaniu, uzupełnieniu i wykładni wyroków. A skoro tak, to stosownie do art. 13 § 2 k.p.c. w zw. art. 394 § 1 pkt 8 k.p.c. na postanowienia sądu rozstrzygające skargę w ww. zakresie służy zażalenie.

Największe problemy w praktyce sprawia ustalenie, kiedy postanowienie rozstrzygające skargę na czynności komornika jest kończącym postępowanie w sprawie, a w związku z tym, kiedy na takie postanowienie służy stosownie do treści art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 394 § 1 k.p.c. zażalenie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie ma żadnych wątpliwości, że na postanowienie sądu oddalające skargę na czynności komornika i kończące postępowanie egzekucyjne przysługuje zażalenie, albowiem przepis art. 767 § 3 k.p.c. nie zawiera żadnej normy, która by pozwalała wyłączyć

od zaskarżenia zażaleniem postanowienia sądu kończące postępowanie egzekucyjne⁵. Pogląd ten został nieco zmodyfikowany przez dalsze orzeczenia Sądu Najwyższego. W postanowieniu z dnia 15.04.1986 r. Sąd Najwyższy mianowicie uznał, że także na postanowienie sądu uchylające czynność komornika, wydane w wyniku rozpoznania skargi na czynności komornika, przysługuje zażalenie do sądu wyższej instancji, gdy zaskarżone postanowienie zmierza do zakończenia postępowania. Co prawda sąd ten uznał, że przepisy wprost nie przewidują zażalenia na postanowienia sądu rejonowego uchylające czynność komornika, ale jeżeli następuje uchylenie czynności komornika i zmierza to w istocie rzeczy do zakończenia postępowania, to na takie postanowienie sądu rejonowego służy zażalenie⁶. Z kolei w postanowieniu z dnia 12.11.1997 r. Sąd Najwyższy wskazał, że w postępowaniu egzekucyjnym za kończące postępowanie w sprawie należy pojmować takie orzeczenia sądowe, które kończą samodzielną część tego postępowania, ale postanowieniem takim nie jest postanowienie sądu rejonowego rozstrzygające skargę na czynność komornika w postaci odmowy wydania faktury VAT⁷. Orzeczenie to bezpośrednio nawiązuje do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4.01.1973 r., gdzie w uzasadnieniu wskazano, że zwrot „kończące postępowanie w sprawie” dotyczy zakończenia samodzielnej części postępowania⁸.

Natomiast w uchwale z dnia 15.09.1995 r. Sąd Najwyższy stwierdził, iż na postanowienie sądu rejonowego oddalające skargę na czynność komornika, polegającą na zajęciu ruchomości, nie przysługuje zażalenie, albowiem nie jest to orzeczenie kończące postępowanie egzekucyjne, ponieważ przepisy k.p.c. przewidują w takim wypadku dalszy etap postępowania w postaci sprzedaży zajętej ruchomości⁹.

Najdalej idący pogląd został wypowiedziany w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 26.01.1999 r., że na postanowienie sądu rejonowego odrzucające spóźnioną skargę na czynności komornika przysługuje zażalenie. Zdaniem tego sądu, odrzucenie skargi z przyczyn formalnych ma odmienny charakter i oznacza przede wszystkim odmowę rozpoznania przez sąd odwoławczy

⁵ OSNC 1970, nr 6, poz. 105.

⁶ OSNC 1987, nr 7, poz. 102.

⁷ Prokuratura i Prawo, Orzecznictwo 1998, nr 2, s. 21-22.

⁸ OSNC 1973, nr 7-8, poz. 144.

⁹ OSNC 1995, nr 12, poz. 177.

środku obrony praw dłużnika oraz praw innych osób dotkniętych czynnościami komornika, tak więc postanowienie odrzucające spóźnioną skargę na czynności komornika zamyka drogę do wydania merytorycznego orzeczenia rozstrzygającego tę skargę, a więc jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie. Za taką wykładnią przemawia, zdaniem Sądu Najwyższego, dedukowana z przepisów k.p.c. zasada, że postanowienia odrzucające środki odwoławcze są zawsze zaskarżalne, także wtedy, gdy nie kończą postępowania w sprawie¹⁰.

O tym, że postanowienie o odrzuceniu skargi jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie, wypowiedział się także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wcześniejszej uchwały z dnia 6.09.1994 r.¹¹

Generalnie więc można stwierdzić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtował się pogląd, że na postanowienie sądu rejonowego rozstrzygające skargę na czynności komornika przysługuje zażalenie na podstawie art. 767 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 394 § 1 *in principio* k.p.c., jeżeli to orzeczenie sądu rejonowego jest kończącym postępowanie egzekucyjne bądź zmierzającym do zakończenia takiego postępowania, a także odrzucającym skargę na czynności komornika, jak również kończącym samodzielną część postępowania egzekucyjnego (choć w zakresie zajęcia ruchomości Sąd Najwyższy wypowiedział się odmiennie).

W doktrynie poglądy na temat, kiedy na postanowienie sądu rejonowego rozstrzygające skargę na czynności komornika przysługuje zażalenie, kształtowały się różnie, często w zależności od stanowiska Sądu Najwyższego w tym zakresie.

E. Wengerek stwierdził, że postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie jest np. postanowienie odrzucające lub oddalające skargę na czynności komornika¹².

W ten sposób wypowiedział się także Z. Szczurek, dodając jednocześnie zażalenie na postanowienie sądu rejonowego uchylające czynność komornika, jeżeli zmierza do zakończenia postępowania egzekucyjnego¹³.

¹⁰ OSNC 1999, nr 6, poz. 107.

¹¹ OSNC 1995, nr 2, poz. 24.

¹² E. Wengerek, *Postępowanie...*, s. 103.

¹³ Z. Szczurek, *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, Sopot 1994, s. 73.

R. Kowalkowski wymienił za kończące postępowanie między innymi postanowienie sądu oddalające skargę na czynności komornika, w której wierzyciel kwestionował zasadność zarządzenia zwrotu wniosku o wszczęcie egzekucji oraz uchylające czynność komornika, gdy zaskarżone postanowienie zmierza do zakończenia postępowania¹⁴.

Z. Świeboda wskazał na postanowienie sądu zmierzające do zakończenia postępowania, którym sąd oddalił skargę na czynności komornika, oraz uchylające czynność komornika, gdy zaskarżone postanowienie zmierza do zakończenia postępowania¹⁵.

B. Bładowski podniósł, że zażalenie przysługuje nie tylko na postanowienia orzekające wprost o zakończeniu postępowania egzekucyjnego (np. uchylające czynność komornika), ale także przesądzające o tym pośrednio (np. przez oddalenie skargi na czynności komornika)¹⁶. Podobnie wypowiedział się J. Jankowski¹⁷.

W doktrynie pojawił się także głos wskazujący, iż żaden przepis części drugiej k.p.c. nie wprowadza generalnej zasady zaskarżalności zażaleniem wszystkich postanowień o odrzuceniu skargi na czynności komornika, a zatem nie każde postanowienie odrzucające skargę na czynności komornika kończy lub zmierza do zakończenia postępowania egzekucyjnego¹⁸.

Jak więc widać, stanowisko w zakresie, kiedy na postanowienie sądu rejonowego rozstrzygające skargę na czynności komornika służy – na zasadzie art. 767 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 394 § 1 *in principio* k.p.c. – zażalenie, nie jest zarówno w doktrynie, jak i w orzecnictwie do końca jednolite. Niewątpliwie kluczem do rozwiązania tego problemu jest prawidłowa interpretacja ww. przepisów.

Artykuł 394 § 1 *in principio* k.p.c. stanowi, że zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienie sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie. Za postanowienie kończące postępowanie należy uznać takie, które kończy całe postępowanie lub zamyka drogę do wydania wyroku, a nie orzeczenie wydane w sprawie wpadkowej, rozstrzyganej w toku postępowania. Są nimi w procesie:

¹⁴ R. Kowalkowski, *Encyklopedia...*, s. 507-509.

¹⁵ Z. Świeboda, *Postępowanie...*, s. 49.

¹⁶ B. Bładowski, *Metodyka...*, s. 342.

¹⁷ J. Jankowski, *Kodeks...*, s. 677.

¹⁸ A. Cudał, *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 26.01.1999 r. III CZP 58/98*, Przegląd Sądowy 2000, nr 5, s. 106-107.

- 1) postanowienie o odrzuceniu pozwu,
- 2) postanowienie o umorzeniu postępowania,
- 3) postanowienie o odrzuceniu apelacji,
- 4) postanowienie o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu lub odmawiające przywrócenia terminu do wniesienia środka odwoławczego od wyroku (sprzeciwu od wyroku zaocznego) lub od postanowienia kończącego postępowanie w sprawie¹⁹.

Można więc krótko powiedzieć, że postanowienie kończące postępowanie w sprawie w procesie to takie, na skutek którego nie można wydać wyroku bądź dalsze postępowanie nie może się już toczyć z innych przyczyn.

R. Obrębski wskazuje, że pod pojęciem postanowień kończących postępowanie w sprawie należy rozumieć takie, których uprawomocnienie zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd danej instancji bądź stwierdzające wystąpienie okoliczności powodującej niedopuszczalność kontynuowania postępowania zmierzającego do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd danej instancji, jeżeli w chwili jego wydania sąd jest zwolniony z obowiązku dalszego rozpoznawania sprawy²⁰.

Stanowisko to należy zaakceptować.

Przepis art. 394 § 1 *in principio* k.p.c. stosuje się również poprzez art. 13 § 2 k.p.c. do innych rodzajów postępowań, w tym postępowania egzekucyjnego. Jednakże stosuje się go odpowiednio, to znaczy po niezbędnej adaptacji do zasad, celów i form danego postępowania, przy ewentualnej zmianie niektórych elementów danej normy²¹. Może to oznaczać stosowanie przepisów bądź bez żadnych modyfikacji, bądź z modyfikacjami, bądź w ogóle niestosowanie danych przepisów²². Zawsze jednak musi być to stosowanie jak najbardziej zbliżone do brzmienia w procesie. Dlatego też

¹⁹ T. Ereciński, *Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego*. Część pierwsza. *Postępowanie rozpoznawcze*, t. I, Warszawa 1999, s. 727-728; podobnie W. Broniewicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1995, s. 210 oraz W. Siedlecki, *System prawa procesowego cywilnego*, t. III, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Lódź 1986, s. 336.

²⁰ R. Obrębski, *Pojęcie postanowień kończących postępowanie w sprawach cywilnych*, Przegląd Sądowy 1999, nr 11-12, s. 144-145.

²¹ J. Jodłowski, *Kodeks postępowania cywilnego z komentarzem*, t. I, Warszawa 1989, s. 76.

²² J. Gudowski, *Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego*. Część pierwsza. *Postępowanie rozpoznawcze*, t. I, Warszawa 1999, s. 96.

można wyprowadzić stąd wniosek, że postanowieniami kończącymi postępowanie w sprawie w postępowaniu egzekucyjnym są postanowienia, które kończą całe postępowanie egzekucyjne i po których nie może być już dokonana żadna czynność egzekucyjna, bądź też postanowienia, które zamykają drogę do ukończenia postępowania egzekucyjnego. Dlatego też o tym, czy na postanowienie oddalające, czy też odrzucające, czy uwzględniające skargę na czynność komornika służy zażalenie, powinno decydować to, czy po wydaniu tego postanowienia postępowanie egzekucyjne, może się toczyć, czy też nie, czy postanowienie to powoduje ukończenie postępowania egzekucyjnego. Jeżeli chodzi o określenie, kiedy mamy do czynienia z ukończeniem postępowania egzekucyjnego, a kiedy z zakończeniem postępowania egzekucyjnego, należy stwierdzić, że pojęcia te nie są tożsame. Pojęcie zakończenia postępowania egzekucyjnego ma szerszy zakres i obejmuje ukończenie postępowania egzekucyjnego. Postępowanie egzekucyjne może być zakończone bądź przez ukończenie postępowania egzekucyjnego, bądź w inny sposób, nie kończąc jednak postępowania w normalnym jego toku (np. postanowienie o umorzeniu). Rozróżnienie pomiędzy pojęciem zakończenia a ukończenia postępowania przeprowadza W. Broniewicz na gruncie postępowania upadłościowego²³. Wydaje się także, że takie stanowisko jest uzasadnione także na gruncie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym. F. Zedler stwierdza, że całe postępowanie egzekucyjne może być zakończone (autor ten używa pojęcia zakończenie i ukończenie zamiennie) poprzez:

- 1) wyegzekwowanie całej należności,
- 2) umorzenie egzekucji w całości,
- 3) odrzucenie wniosku o wszczęcie egzekucji,
- 4) zwrot wniosku o wszczęcie egzekucji z powodu nieuzupełnienia w terminie braków formalnych wniosku albo z powodu nieprzedłożenia tytułu wykonawczego.

Natomiast zakończenie jednego ze sposobów egzekucji może nastąpić przez:

- 1) przeprowadzenie egzekucji z przedmiotu lub prawa, z którego egzekucja była prowadzona,
- 2) umorzenie egzekucji w stosunku do przedmiotu lub prawa, do którego prowadzono egzekucję,

²³ W. Broniewicz, *Postępowanie...*, s. 401-402.

- 3) zwolnienie zajętego przedmiotu lub prawa od egzekucji,
- 4) ograniczenie egzekucji,
- 5) odmowa wszczęcia egzekucji, jeżeli przedmiot lub prawo nie podlegają egzekucji bez względu na charakter ograniczenia.

Zdaniem F. Zedlera, niejednokrotnie zakończenie sposobu egzekucji prowadzi do zakończenia całości egzekucji, np. gdy po przeprowadzeniu egzekucji z jednego przedmiotu lub prawa wierzyciel został zaspokojony²⁴.

Generalnie można więc stwierdzić, że z ukończeniem postępowania egzekucyjnego mamy do czynienia w przypadku urzeczywistnienia normy o charakterze nakazującym lub zakazującym, tj. normy nakładającej na dany podmiot obowiązek określonego zachowania się, które polega na określonym świadczeniu w postaci dania pieniędzy (art. 844-1022 k.p.c.) albo innej rzeczy (art. 1041-1046 k.p.c.), wykonaniu określonej czynności (art. 1049-1050 k.p.c.), zaniechaniu pewnej czynności lub nieprzeszkadzaniu czynności drugiego podmiotu (art. 1051 k.p.c.)²⁵. W pozostałych przypadkach mamy do czynienia nie z ukończeniem postępowanie egzekucyjnego, lecz z jego zakończeniem w inny sposób, niż wyegzekwowanie określonej należności, wykonanie bądź zaniechanie czy znoszenie określonych czynności.

Na marginesie warto jeszcze wskazać, że w doktrynie podkreśla się, że pojęcia postępowania egzekucyjnego i egzekucji nie są tożsame²⁶, a postępowanie egzekucyjne ma szerszy zakres niż sama egzekucja²⁷. Jednakże, jak wskazuje F. Zedler, ustawodawca sam nie przestrzega tych różnic terminologicznych, często używając pojęć postępowanie egzekucyjne i egzekucja przemiennie, np. w art. 823, 824, 825, 828 k.p.c.²⁸

Nie wdając się w spory teoretyczne, na potrzeby swojego opracowania przyjąłem, że mówiąc o postępowaniu egzekucyjnym czy też egzekucji, mam na myśli teoretycznie wyróżniane postępowanie egzekucyjne jako ogół czynności stron i organów egzekucyjnych²⁹.

²⁴ F. Z e d l e r, *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 15.04.1986 r. III CRN 40/86*, Orzecznictwo Sądów Polskich 1987, nr 5-6, s. 260.

²⁵ W. B r o n i e w i c z, *Postępowanie...*, s. 337.

²⁶ Tamże, s. 338.

²⁷ Tamże, s. 361-362.

²⁸ F. Z e d l e r, *Glosa...*, s. 260.

²⁹ F. Z e d l e r, *Glosa...*, s. 260, powołujący się na definicję E. W e n g e r k a w: *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1979, s. 13,15,16.

Jeżeli więc stwierdzimy, że postanowienie sądu rejonowego rozstrzygające skargę na czynności komornika powoduje zakończenie postępowania egzekucyjnego, to będzie od niego przysługiwało zażalenie do sądu drugiej instancji. Należy więc uznać za nietrafne orzeczenia Sądu Najwyższego, stwierdzające, że na postanowienia sądu rejonowego rozstrzygające skargę na czynności komornika, jeżeli kończą samodzielną część postępowania egzekucyjnego, służy zażalenie, bowiem tam, gdzie ustawodawca uznał, że takie zażalenie powinno przysługiwać, to je zamieścił. Nie można więc tego katalogu rozszerzać w drodze wykładni. Jak słusznie bowiem podkreśla A. Cudak, wolą ustawodawcy było to, aby niektóre sprawy o mniejszym znaczeniu toczyły się przed sądem pierwszej instancji, co uniemożliwia blokowanie biegu postępowania egzekucyjnego przez dłużników³⁰. Ponadto wpływa na sprawność i szybkość postępowania egzekucyjnego. Poza tym uznać należy za nietrafną tezę, iż na każde postanowienie odrzucające skargę na czynności komornika służy zażalenie, bowiem nie każde kończy postępowanie w sprawie. Jak trafnie wskazuje A. Cudak, postępowanie toczące się przed sądem rejonowym na skutek skargi na czynności komornika ma charakter incydentalny w stosunku do postępowania egzekucyjnego i nie zawsze kończy postępowanie egzekucyjne bądź zamyka drogę do jego ukończenia. Przykładowo można wskazać postanowienie sądu odrzucające skargę na czynności komornika jako wniesioną po terminie na zajęcie ruchomości. Postanowienie to nie powoduje zakończenia postępowania egzekucyjnego, nie może więc być zaskarżone. Jest zatem prawomocne z chwilą jego wydania. Tak też jest z postanowieniami uw-zględniającymi skargę na czynności komornika. Tylko takie, skutkiem których jest zakończenie postępowania egzekucyjnego, będą zaskarżalne do sądu drugiej instancji. Podobnie rzecz się ma z postanowieniami zmierzającymi do zakończenia postępowania. Pojęcie tych postanowień nie zostało bliżej w doktrynie i orzecznictwie wyjaśnione. *De facto* chodzi tu o postanowienia, które kończą postępowanie egzekucyjne i jako takie są zaskarżalne.

Na zakończenie warto wskazać, że chociaż postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, w rozumieniu art. 394 § 1 *in principio* k.p.c., to jednak nie

³⁰ A. Cudak, *Glosa...*, s. 108-109.

na tej podstawie służy zażalenie na postanowienie sądu rozstrzygające skargę na czynności komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Podstawą jest bowiem przepis art. 828 k.p.c., który wyłącza stosownie do treści art. 13 § 2 *a contrario* k.p.c. stosowanie art. 394 § 1 *in principio* k.p.c. Warto więc wskazać na przyczynę odrębnego uregulowania zaskarżalności postanowień o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Jak wskazuje W. Siedlecki, w toku prac nad projektem k.p.c. w Zespole Komisji Kodyfikacyjnej przyjęto uchwałę, że na postanowienia kończące postępowanie egzekucyjne przysługuje zażalenie na podstawie ogólnego przepisu o dopuszczalności zażalenia na tego rodzaju postanowienia wydane w procesie, wszędzie zaś tam, gdzie powstaje potrzeba zażalenia na postanowienia nie kończące postępowania egzekucyjnego, należy wprowadzić w części kodeksu o postępowaniu egzekucyjnym przepisy szczególne. Jednakże w dalszym toku prac kodyfikacyjnych nie przestrzegano ściśle tej uchwały, czego konsekwencją było uregulowanie art. 828 k.p.c.³¹

Jak się wskazuje w literaturze, wobec tego, że przepisy o postępowaniu egzekucyjnym przewidują stosunkowo liczne wypadki dopuszczalności zażalenia, rzadko w praktyce ma miejsce w tym postępowaniu wniesienie zażalenia na podstawie jedynie odpowiedniego stosowania przepisów art. 394 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.³²

Jeszcze rzadziej występują przypadki zażeń na podstawie ww. przepisów na postanowienia sądu rejonowego rozstrzygające skargę na czynności komornika, chociażby ze względu np. na odrębne unormowanie zaskarżalności w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego, o czym była mowa wyżej.

Na zakończenie należy wyrazić nadzieję, że sądy będą w prawidłowy sposób określać, kiedy przysługuje zażalenie na postanowienie sądu rejonowego rozstrzygające skargę na czynności komornika, nie ograniczając praw stron, ale i nie powodując w drodze błędnej wykładni rozszerzenia katalogu tychże zażeń.

³¹ W. Siedlecki, *Kodeks...*, s. 1065.

³² W. Siedlecki, *System...*, s. 353.